

Warszawa, dnia 9 października 2014 r.

Poz. 127

**DECYZJA NR 402
KOMENDANTA GŁÓWNEGO POLICJI**

z dnia 8 października 2014 r.

w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla policjantów komórek służby kryminalnej realizujących czynności techniczno-kryminalistyczne na miejscu zdarzenia bez udziału techników kryminalistyki

Na podstawie § 54 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji (Dz. U. Nr 126, poz. 877, z późn. zm.¹⁾) postanawia się, co następuje:

§ 1. Określa się program nauczania na kursie specjalistycznym dla policjantów służby kryminalnej realizujących czynności techniczno-kryminalistyczne na miejscu zdarzenia bez udziału techników kryminalistyki, stanowiący załącznik do decyzji.

§ 2. Realizację programu, o którym mowa w § 1, powierza się Wyższej Szkole Policji w Szczytnie, Centrum Szkolenia Policji w Legionowie oraz Szkole Policji w Pile.

§ 3. Traci moc decyzja nr 61 Komendanta Głównego Policji z dnia 13 lutego 2014 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla policjantów komórek służby kryminalnej, realizujących zadania związane z prowadzeniem postępowań przygotowawczych (Dz. Urz. KGP poz. 11).

§ 4. Decyzja wchodzi w życie z dniem podpisania.

Komendant Główny Policji

gen. insp. Marek DZIAŁOSZYŃSKI

---

¹⁾Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. Nr 221, poz. 1644, z 2008 r. Nr 180, poz. 1116, z 2010 r. Nr 209, poz. 1381 oraz z 2012 r. poz. 899.

Załącznik do decyzji nr 402
Komendanta Głównego Policji
z dnia 8 października 2014 r.

**PROGRAM NAUCZANIA
NA KURSIE SPECJALISTYCZNYM
DLA POLICJANTÓW KOMÓREK SŁUŻBY KRYMINALNEJ REALIZUJĄCYCH CZYNNOCI
TECHNICZNO-KRYMINALISTYCZNE NA MIEJSCU ZDARZENIA BEZ UDZIAŁU TECHNIKÓW
KRYMINALISTYKI**

SPIS TREŚCI

1. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE KURSU

- 1.1. Nazwa kursu specjalistycznego
- 1.2. Wnioskodawca
- 1.3. Cel kursu specjalistycznego
- 1.4. Kryteria formalne, jakim powinni odpowiadać kandydaci kierowani na kurs
- 1.5. System prowadzenia kursu
- 1.6. Zasady oceniania
- 1.7. Czas trwania kursu i organizacja zajęć
- 1.8. Zakończenie kursu

2. WYKAZ I UKŁAD STRUKTURALNY BLOKÓW ZAGADNIENIOWYCH

3. LISTA WYPOSAŻENIA DYDAKTYCZNEGO

4. BLOKI ZAGADNIENIOWE

- 4.1. Blok zagadnieniowy nr 1 – część teoretyczna
- 4.2. Blok zagadnieniowy nr 2 – część praktyczna

1. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE

1.1. Nazwa kursu specjalistycznego

Kurs specjalistyczny dla policjantów komórek służby kryminalnej realizujących czynności techniczno-kryminalistyczne na miejscu zdarzenia bez udziału techników kryminalistyki.

1.2. Wnioskodawca

Dyrektor Biura Służby Kryminalnej Komendy Głównej Policji.

1.3. Cel kursu specjalistycznego

Celem kursu jest przygotowanie policjanta do realizacji zadań w zakresie ujawniania, utrwalania i zabezpieczania śladów kryminalistycznych podczas oględzin miejsca zdarzenia, osoby i rzeczy oraz dokumentowania tych czynności.

1.4. Kryteria formalne, jakim powinni odpowiadać kandydaci kierowani na kurs

Na kurs powinni być kierowani funkcjonariusze Policji po przeszkoleniu w zakresie operacyjno-rozpoznawczym i/lub dochodzeniowo-śledczym, wykonujący samodzielnie czynności oględzinowe lub przewidziani do samodzielnego ich wykonywania.

1.5. System prowadzenia kursu

Kurs prowadzony jest w systemie stacjonarnym. Uczestnicy w czasie trwania kursu są kwaterowani w jednostce szkoleniowej Policji. Koszty wyżywienia i zakwaterowania uczestników kursu pokrywane są z budżetu jednostki szkoleniowej Policji.

1.6. Zasady oceniania

Stosowana jest bieżąca ocena kształtująca, wskazująca mocne i słabe strony wykonywanych przez słuchacza zadań (ocena prowadzona jest na podstawie obserwacji postaw, zachowań i wykonywanych zadań praktycznych).

1.7. Czas trwania kursu i organizacja zajęć

Realizacja treści kształcenia zawartych w programie kursu wymaga przeprowadzenia 40 godzin lekcyjnych w ciągu 5 dni szkoleniowych. Zajęcia będą prowadzone przy zastosowaniu podających metod nauczania – wykładów interaktywnych oraz metod aktywizujących – praktycznych ćwiczeń (*podział na pięć zespołów czteroosobowych*). Jednostki dydaktyczne – ich przeprowadzenie – będą regulowane przez wykładowców w zależności od potrzeb, dynamiki i efektów zajęć.

Przedsięwzięcia	Czas (okres) realizacji
Zapoznanie z regulaminami i organizacją kursu	1 godz.
Zajęcia programowe	38 godz.
Zakończenie kursu	1 godz.
Ogółem	40 godz. (5 dni szkoleniowych)

Liczba godzin lekcyjnych, liczonych w jednostkach 45 minutowych, nie powinna przekraczać 10 godzin dziennie.

Ze względu na specyfikę przedsięwzięcia grupa szkoleniowa powinna liczyć 20 osób. Zajęcia w trzech pierwszych dniach i w dniu ostatnim kursu realizowane są dla całej grupy szkoleniowej. Czwarty dzień kursu to zajęcia dydaktyczne w formie praktycznych ćwiczeń, realizowane w pięciu zespołach oględzinowych, liczących po cztery osoby każdy. Ze względu na charakter ww. ćwiczeń liczba prowadzących zajęcia nie może być mniejsza **niż dwóch wykładowców dziennie**.

Charakter przekazywanej wiedzy i kształtowanych umiejętności wymaga, aby zajęcia realizowane były w pomieszczeniach wyposażonych w niezbędne środki dydaktyczne, umożliwiające osiągnięcie przez słuchaczy zakładanych celów kształcenia. Realizacja kursu wymaga zapewnienia przez jednostkę szkoleniową Policji, której powierzono jego realizację, sprzętu i środków techniki kryminalistycznej, niezbędnych materiałów pomocniczych oraz sprzętu ochrony osobistej w ilości niezbędnej do zapewnienia prawidłowego przebiegu procesu dydaktycznego.

Za zgodą kierownika komórki organizacyjnej, realizującej dane punkty kluczowe, dopuszczalne jest

podczas prowadzenia ćwiczeń regulowanie przez prowadzących czasu zajęć w sposób zapewniający optymalne osiągnięcie zakładanych celów, z zastrzeżeniem rozpoczęcia kolejnego tematu w czasie przyjętym w rozkładzie zajęć dydaktycznych.

Podczas realizacji treści programowych, z których wynika potrzeba nawiązywania do zasad etyki zawodowej, praw człowieka, polityki antydyskryminacyjnej lub też działań antykorupcyjnych, obowiązkiem każdego nauczyciela policyjnego jest kształtowanie w tym zakresie pożądanych postaw i zachowań.

1.8. Zakończenie kursu

Kurs zaliczany jest na podstawie pozytywnej oceny ze sporządzanej dokumentacji z praktycznych ćwiczeń. Na świadectwie, w miejsce ogólnego wyniku nauki, stosuje się wpis: „pozytywnym” albo „negatywnym”.

2. WYKAZ I UKŁAD STRUKTURALNY BLOKÓW ZAGADNIENIOWYCH

PLAN REALIZACJI KURSU		
Nr i nazwa bloku zagadnieniowego	Nr i treść tematu	Czas realizacji (godz.)
BLOK I – część teoretyczna	TEMAT 1. Ujawnianie, zabezpieczanie i wykorzystywanie wybranych rodzajów śladów kryminalistycznych i badań kryminalistycznych	19
	TEMAT 2. Wybrane procesowo-kryminalistyczne czynności dowodowe	4
	TEMAT 3. Techniczne dokumentowanie oględzin	3
Razem:		26
BLOK II – część praktyczna	TEMAT 1. Oględziny miejsca zdarzenia, osoby i rzeczy	12
Razem:		12
OGÓLEM:		38

3. LISTA WYPOSAŻENIA DYDAKTYCZNEGO

Kategoria / nazwa wyposażenia	Liczba na grupę
1. Wyposażenie pracowni Sala dydaktyczna przystosowana do prowadzenia zajęć z problematyki oględzin	1
2. Specjalistyczne pomieszczenie przeznaczone do ćwiczeń praktycznych ze sprzętem i środkami techniki kryminalistycznej	5
3. Pomoce dydaktyczne	
Komputer przenośny	1
Projektor multimedialny	1
Tablica suchościeralna	1
Prezentacja multimedialna	według potrzeb – płyty CD-R
Materiały i środki techniki kryminalistycznej	według potrzeb
Sprzęt ochrony osobistej (jednorazowe maseczki, kombinezony oględzinowe, rękawiczki lateksowe bezpudrowe)	według potrzeb
4. Materiały pomocnicze	
Rekwizyty do symulacji miejsc zdarzeń i rzeczy	według potrzeb
Druki procesowe	według potrzeb
5. Materiały pomocnicze (zużywalne, biurowe)	
Materiały biurowe: papier – format A4, zszywacz, dziurkacz, zszywki, nici, igły, papier milimetry – format A3 i A4, kreda, klej w sztyfcie, linijki, krzywki, ołówki, długopisy, flamastry – różne kolory, gumki do ścierania	według potrzeb
Opakowania kartonowe – różne wielkości	według potrzeb
Woreczki foliowe z zamknięciem strunowym – różne wielkości	według potrzeb

Foliowe koperty bezpieczne	według potrzeb
Koperty papierowe – różne wielkości	według potrzeb
Materiały pakowe: papier pakowy szary, sznurek, taśma pakowa koloru brązowego, pistolety na klej silikonowy, silikon – laski	według potrzeb

4. BLOKI ZAGADNIENIOWE

4.1. BLOK NR I – CZĘŚĆ TEORETYCZNA

TEMAT nr 1: Ujawnianie, zabezpieczanie i wykorzystanie wybranych rodzajów śladów kryminalistycznych i badań kryminalistycznych

CELE: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- przedstawić zasady ujawniania wybranych rodzajów śladów kryminalistycznych,
- przedstawić zasady zabezpieczenia procesowego i technicznego wybranych rodzajów śladów kryminalistycznych,
- omówić podstawy i kierunki wnioskowania na podstawie ww. śladów kryminalistycznych,
- omówić rodzaje badań identyfikacyjnych i podać ich przykłady,
- scharakteryzować rodzaje materiałów wykorzystywanych w badaniach identyfikacyjnych,
- wymienić i omówić metody ujawniania i zabezpieczania poszczególnych rodzajów śladów kryminalistycznych,
- wskazać – na podstawie zakresu wykonywanych badań identyfikacyjnych – możliwości wykorzystania poszczególnych śladów kryminalistycznych w procesie karnym,
- omówić podstawy prawne i zasady pobierania materiału porównawczego do wybranych rodzajów badań kryminalistycznych,
- przedstawić sposoby zarządzania wybranych rodzajów badań kryminalistycznych, określając zakres ekspertyz i wskazując właściwe podmioty do ich wykonania.

Zagadnienia	Czas (w godz. lekcyjnych)	Metoda	Wskazówki do realizacji
1. Charakterystyka śladów kryminalistycznych	2	wykład interaktywny, prezentacja	Scharakteryzuj pojęcie śladu kryminalistycznego. Przedstaw system klasyfikacji śladów kryminalistycznych, podając przykłady z praktyki. Przedstaw funkcje śladów kryminalistycznych. Omów zasady ujawniania śladów. Przedstaw istotę zabezpieczenia procesowego i wymień jego elementy. Posługując się przykładami z praktyki, scharakteryzuj metody zabezpieczenia technicznego i zasady ich doboru. Zaprezentuj ślady kryminalistyczne zabezpieczone przy zastosowaniu różnych metod. Przedstaw podstawy wnioskowania, a następnie, posługując się przykładami z praktyki, omów kierunki wnioskowania. Odwołując się do funkcji śladów kryminalistycznych, przedstaw wnioskowanie jako jeden z elementów tworzenia wersji kryminalistycznych. Posługując się przykładami z praktyki, omów rodzaje badań identyfikacyjnych. Przedstaw rodzaje materiałów wykorzystywanych w badaniach identyfikacyjnych. Przedstaw system rejestracji śladów kryminalistycznych.
2. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie	2	wykład interaktywny,	Omów właściwości skóry jako cechy identyfikacyjne człowieka. Przedstaw podstawowe metody ujawniania i zabezpieczania śladów dermatoskopijnych

śladów stanowiących przedmiot badań dermatoskopijnych	1	prezentacja, ćwiczenia	i śladów rękawiczek, możliwości badawcze oraz wnioskowanie na ich podstawie. Omów podstawy prawne daktyloskopowania i rejestracji śladów linii papilarnych, wskaż zasady prowadzenia, funkcjonowania i wykorzystania zbiorów daktyloskopijnych (WRD, CRD) oraz systemu AFIS. Przedstaw techniki daktyloskopowania osób i zwłok. Zaprezentuj sposoby ujawniania, zabezpieczania śladów dermatoskopijnych i śladów rękawiczek, pobierania materiału porównawczego (odbitki linii papilarnych, czerwieni wargowej i małżowiny usznej) oraz dokumentowania tej czynności. Przedstaw sposób zarządzania badaniami daktyloskopijnymi, określając zakres ekspertyzy i wskazując właściwe podmioty do jej wykonania – sporządzanie <i>Postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego</i> . Na podstawie przygotowanych założeń przeprowadź ćwiczenia polegające na ujawnianiu i zabezpieczeniu śladów dermatoskopijnych oraz śladów rękawiczek.
3. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań biologicznych	1 1	wykład interaktywny, prezentacja, ćwiczenia	Omów źródła śladów biologicznych. Przedstaw podstawowe metody ujawniania i zabezpieczania śladów biologicznych oraz możliwości badawcze i wnioskowanie na ich podstawie. Omów zjawisko zagrożenia kontaminacją i niszczenia śladów biologicznych w trakcie oględzin miejsc zdarzeń. Wskaż podstawowe środki i sposoby postępowania eliminujące ww. zjawiska. Omów pakiet kryminalistyczny do zabezpieczania śladów przestępstw na tle seksualnym. Wskaż podstawy prawne pobierania materiału porównawczego do badań biologicznych i omów specjalistyczny pakiet kryminalistyczny. Przedstaw sposób rejestracji próbek biologicznych pobranych od osób, NN, zwłok oraz profili DNA NN. śladów w bazie danych DNA, funkcjonowanie bazy danych profili DNA. Omów w skrócie wykorzystanie śladów biologicznych (krwawych) do wnioskowania o przebiegu zdarzenia. Przedstaw kierunki rozwoju biologii kryminalistycznej. Zaprezentuj sposoby ujawniania (w tym z użyciem luminolu) i zabezpieczania śladów biologicznych, pobierania materiału porównawczego (wymazy z jamy ustnej) oraz dokumentowania tej czynności. Przedstaw sposób zarządzania badaniami biologicznymi, określając zakres ekspertyzy i wskazując właściwe podmioty do jej wykonania – sporządzanie <i>Postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego</i> . Na podstawie przygotowanych założeń przeprowadź ćwiczenia polegające na ujawnianiu i zabezpieczeniu śladów biologicznych.
4. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań mechanoskopijnych	1 1	wykład interaktywny, prezentacja, ćwiczenia	Omów pojęcie mechanoskopii, wskaż na mechanizm powstawania śladów mechanoskopijnych, rodzaje śladów mechanoskopijnych i miejsca ich występowania. Omów metody ujawniania i zabezpieczania pod względem procesowym i technicznym śladów mechanoskopijnych i podkreśl

			<p>możliwości wnioskowania na podstawie śladów mechanoskopijnych. Omów zakres i formy badań mechanoskopijnych oraz zasady pobierania materiału porównawczego. Wskaż na praktyczne możliwości wykorzystania zbiorów i baz prowadzonych w Zakładzie Broni i Mechanoskopii CLKP i w laboratoriach kryminalistycznych KWP/KSP. Zaprezentuj sprzęt i środki techniki kryminalistycznej wykorzystywane w trakcie ujawniania i zabezpieczania śladów mechanoskopijnych, przeprowadź instruktaż. Przedstaw sposób zarządzania badan mechanoskopijnych, określając zakres ekspertyzy i wskazując właściwe podmioty do jej wykonania – sporządzanie <i>Postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego</i>. Na podstawie przygotowanych założeń przeprowadź ćwiczenia polegające na ujawnianiu i zabezpieczeniu śladów mechanoskopijnych.</p>
<p>5. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań traseologicznych</p>	<p>1</p> <p>1</p>	<p>wykład interaktywny, prezentacja, ćwiczenia</p>	<p>Omów rodzaje śladów traseologicznych oraz cele i zasady ich ujawniania i zabezpieczania, a także wnioskowanie na ich podstawie. Omów zastosowanie poszczególnych rodzajów środków do zabezpieczania, a także wzmacniania śladów dowodowych i porównawczych. Wyjaśnij zależność rodzaju środka od rodzaju śladu. Omów metodę elektrostatyczną. Przedstaw zasady pobierania materiału porównawczego. Omów możliwości badawcze śladów traseologicznych. Zaprezentuj sprzęt i środki techniki kryminalistycznej stosowane do zabezpieczania śladów traseologicznych oraz do wzmacniania śladów wgłębionych. Przedstaw sposób zarządzania badan traseologicznych, określając zakres ekspertyzy i wskazując właściwe podmioty do jej wykonania – sporządzanie <i>Postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego</i>. Na podstawie przygotowanych założeń przeprowadź ćwiczenia polegające na ujawnianiu i zabezpieczeniu śladów traseologicznych.</p>
<p>6. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań użycia broni palnej</p>	<p>1</p>	<p>wykład interaktywny, prezentacja</p>	<p>Przedstaw definicję oraz istotne części broni palnej. Omów rodzaje broni palnej. Przedstaw definicję i istotne części amunicji oraz budowę najczęściej występujących rodzajów naboju do broni o lufie gładkiej i lufie gwintowanej. Wymień inne rodzaje broni objęte ustawą <i>o broni i amunicji</i>. Omów rodzaje śladów użycia broni palnej w zależności od miejsca ich występowania. Przedstaw zasady postępowania z bronią palną i śladami jej użycia ujawnionymi w toku postępowania przygotowawczego ze szczególnym uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa oraz możliwości występowania na broni innych śladów. Przedstaw zasady sporządzania dokumentacji procesowej z czynności, w trakcie której zabezpieczono broń i ślady jej użycia. Przedstaw możliwości badania i możliwości wnioskowania</p>

			na podstawie śladów użycia broni palnej. Przedstaw zasady pobierania materiału porównawczego do badań broni i śladów jej użycia oraz instytucje policyjne i pozapolicyjne wykonujące te badania. Przedstaw sposób zarządzania badaniami balistycznymi, określając zakres ekspertyzy i wskazując właściwe podmioty do jej wykonania – sporządzanie <i>Postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego</i> .
7. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań osmologicznych	1	wykład interaktywny, prezentacja	Opisz zapach jako ślad kryminalistyczny. Wskaż kwalifikację śladów zapachowych wg różnych kryteriów podziału śladów. Scharakteryzuj mechanizm powstawania ludzkiego śladu zapachowego. Podaj podstawy prawne wykorzystania psów służbowych w Policji oraz kategorie, w których są tresowane. Przedstaw metody zabezpieczania śladów zapachowych oraz pobierania zapachowego materiału porównawczego. Opisz identyfikację śladów zapachowych ludzi oraz rodzaje ciągu identyfikacyjnego. Omów zasady przechowywania śladów zapachowych. Zaprezentuj środki techniki kryminalistycznej służące do zabezpieczania dowodowych i porównawczych śladów osmologicznych, sposób zabezpieczenia śladów zapachowych z różnych podłoży, omów dokumentację procesową – <i>Protokół pobrania materiału porównawczego</i> , metryczkę śladu. Przedstaw sposób zarządzania badaniami osmologicznymi, określając zakres ekspertyzy i wskazując właściwe podmioty do jej wykonania – sporządzanie <i>Postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego</i> .
8. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot kryminalistycznych badań chemicznych	1 1	wykład interaktywny, prezentacja, ćwiczenia	Omów pojęcie chemii kryminalistycznej oraz ogólne cele kryminalistycznych badań chemicznych. Omów zasady ujawniania i zabezpieczania materiału dowodowego oraz pobierania materiału porównawczego i kontrolnego do badań chemicznych. Podaj wymogi, jakie musi spełniać opakowanie stosowane do zabezpieczania śladów do badań chemicznych. Scharakteryzuj wybrane ślady kryminalistyczne badane metodami chemicznymi i omów kierunki ich badań. Przedstaw możliwości programu EUCAP. Omów pojęcie i cechy mikrośladów. Przedstaw pojęcie i rodzaje wybuchów; omów atrybuty wybuchów. Podaj zakres badań próbek popożarowych. Przedstaw problematykę badań krwi na zawartość alkoholu i środków działających podobnie do alkoholu. Przedstaw sposób zarządzania badaniami chemicznymi, określając zakres ekspertyzy i wskazując właściwe podmioty do jej wykonania – sporządzanie <i>Postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego</i> . Na podstawie przygotowanych założeń przeprowadź ćwiczenia polegające na ujawnianiu i zabezpieczeniu śladów chemicznych.

<p>9. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań dokumentów</p>	1	<p>wykład interaktywny, prezentacja</p>	<p>Przedstaw definicję kryminalistyczną i prawnokarną dokumentu oraz rodzaje dokumentów na podstawie kryteriów: wystawcy, rodzaju informacji zawartych w dokumentach, techniki sporządzenia, stanu, w jakim się znajdują, zakresu prowadzonych badań. Opisz rodzaje fałszerstw na podstawie śladów znajdujących się na dokumentach. Omów zasady zabezpieczenia dokumentów pod względem technicznym i procesowym w zależności od techniki ich sporządzenia oraz stanu, w jakim się znajdują. Przedstaw system rejestracji dokumentów w zbiorach i kartotekach prowadzonych w CLKP oraz możliwości ich wykorzystania. Przedstaw rodzaje materiału porównawczego zabezpieczanego do porównawczych badań dokumentów sporządzonych ręcznie oraz zasady pobierania tego materiału. Omów możliwości wnioskowania z kryminalistycznych badań dokumentów, w tym również badań kompleksowych. Zaprezentuj rodzaje zabezpieczeń występujących na dokumentach. Przedstaw sposób zarządzania badaniami dokumentów, określając zakres ekspertyzy i wskazując właściwe podmioty do jej wykonania – sporządzanie <i>Postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego</i>.</p>
<p>10. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań fonoskopijnych</p>	1	<p>wykład interaktywny, prezentacja</p>	<p>Przedstaw pojęcie fonoskopii i rodzaje materiału poddawanego badaniom fonoskopijnym. Omów zasady zabezpieczania materiału do badań fonoskopijnych i zasady postępowania z zabezpieczonym materiałem. Przedstaw zakres badań fonoskopijnych i ich wartość identyfikacyjną. Omów sposób postępowania w przypadku konieczności uzyskania materiału porównawczego w postaci mowy. Omów możliwości wnioskowania na podstawie nagrań. Przedstaw sposób zarządzania badaniami fonoskopijnymi, określając zakres ekspertyzy i wskazując właściwe podmioty do jej wykonania – sporządzanie <i>Postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego</i>.</p>
<p>11. Metodyka ujawniania i zabezpieczania oraz wykorzystanie śladów stanowiących przedmiot badań informatycznych</p>	1	<p>wykład interaktywny, prezentacja</p>	<p>Omów rodzaje dowodów cyfrowych. Omów miejsca występowania śladów informatycznych (logi systemowe, logi ISP i ASP, logi urządzeń sieciowych, informacje zawarte w pamięciach RAM i ROM, informacje zawarte na nośnikach pamięci) i sposoby zapisywania informacji na różnych nośnikach danych. Omów sposoby zabezpieczania różnych śladów informatycznych. Omów możliwości badania zabezpieczonego sprzętu komputerowego. Przedstaw narzędzia informatyczne do zabezpieczania i badania dowodów cyfrowych rozpowszechniane niekomercyjnie. Wskaż zadania dla biegłego i specjalisty do wykonania z zabezpieczonym materiałem dowodowym. Przedstaw sposób zarządzania badaniami informatycznymi, określając zakres</p>

			ekspertyzy i wskazując właściwe podmioty do jej wykonania – sporządzanie <i>Postanowienia o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego.</i>
12. Badania poligraficzne	1	wykład interaktywny, prezentacja	Omów psychofizjologiczne podstawy instrumentalnego ujawniania emocji. Przedstaw miejsce badań poligraficznych w przepisach prawa karnego procesowego. Omów metodykę ekspertyzy poligraficznej. Przedstaw przesłanki zarządzania badaniami poligraficznymi i zakres ekspertyzy poligraficznej. Wskaż zakłócenia w badaniach poligraficznych. Omów wartość diagnostyczną badań poligraficznych. Zaprezentuj znaczenie ekspertyzy poligraficznej w procesie karnym. Przedstaw inne (pozakryminalistyczne) kierunki badań poligraficznych.

Temat nr 2: Wybrane procesowo-kryminalistyczne czynności dowodowe

CELE: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- określić podstawy prawne, cele oględzin i zasady ich przeprowadzania,
- określić zadania spoczywające na policjantach komórek służby kryminalnej realizujących zadania związane z prowadzeniem postępowań przygotowawczych,
- omówić dokumentowanie przebiegu i wyników czynności oględzin,
- przedstawić rodzaje kryminalistycznych badań identyfikacyjnych,
- sklasyfikować cechy identyfikacyjne w różnych materiałach przesyłanych do badań kryminalistycznych,
- przedstawić pojęcie, podstawy prawne i rodzaje ekspertyz kryminalistycznych,
- określić przedmiot i zakres ekspertyzy kryminalistycznej,
- omówić rodzaje ekspertyz i rodzaje opinii,
- wskazać podmioty wykonujące kryminalistyczne badania identyfikacyjne na potrzeby organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Zagadnienia	Czas (w godz. lekcyjnych)	Metoda	Wskazówki do realizacji
1. Oględziny miejsca zdarzenia, osoby i rzeczy	3	wykład interaktywny, prezentacja	Przedstaw znaczenie oględzin miejsca zdarzenia. Wskaż podstawy prawne, cele i zadania oględzin. Posługując się przykładami z praktyki, wyjaśnij zasady przeprowadzenia oględzin. Przedstaw formy dokumentowania przebiegu i wyników oględzin. Omów sporządzenie protokołu oględzin i notatki pooględzinowej. Omów oględziny osoby, odzieży i przedmiotów, które osoba posiada przy sobie.
2. Ekspertyza kryminalistyczna	1	wykład interaktywny, prezentacja	Przypomnij pojęcia: identyfikacja kryminalistyczna i cecha identyfikacyjna. Następnie omów pojęcie ekspertyzy kryminalistycznej, jej przedmiot i zakres oraz rodzaje ekspertyz. Przedstaw zasady i zakres współpracy biegłego z prowadzącym postępowanie. Wymień podmioty przeprowadzające badania na potrzeby organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Temat nr 3: Techniczne dokumentowanie oględzin

CELE: Po zrealizowaniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- podać podstawowe informacje dotyczące budowy aparatu fotograficznego,
- podać elementy dotyczące oświetlenia stosowanego w fotografii oraz warunki ekspozycji,
- omówić podstawowe zasady kompozycji fotografowanego obrazu,
- podać techniki wykonania zdjęć w trudnych warunkach oświetleniowych,
- przedstawić podstawy prawne stosowania środków technicznych w dokumentowaniu przebiegu i wyników czynności procesowych,
- przedstawić podstawowe techniki fotografowania wykorzystywane przy dokumentowaniu czynności dowodowych,
- omówić rodzaje szkiców kryminalistycznych,
- przedstawić zasady sporządzania szkiców kryminalistycznych.

Zagadnienia	Czas (w godz. lekcyjnych)	Metoda	Wskazówki do realizacji
1. Fotograficzna rejestracja przebiegu oględzin	1	wykład interaktywny, prezentacja	Przedstaw podstawy prawne stosowania środków technicznych w dokumentowaniu przebiegu i wyników czynności dowodowych. Przedstaw budowę aparatu fotograficznego i podaj podstawowe informacje dotyczące jego obsługi. Wymień elementy składowe aparatu i opisz ich rolę w procesie rejestracji obrazu. Podaj podstawowe wiadomości związane z oświetleniem stosowanym w fotografii, a w szczególności dotyczące oświetlenia naturalnego i oświetlenia sztucznego. Przekaż treści na temat podstawowych parametrów wpływających na jakość ekspozycji, a w szczególności dotyczących: przesłony, ostrości i głębi ostrości, czasu ekspozycji, ogniskowej. Omów zasady kompozycji fotografowanego obrazu.
2. Szkice kryminalistyczne	2	wykład interaktywny, prezentacja	Omów pojęcie szkicu kryminalistycznego, podaj przykłady sytuacji, w których są one wykonywane. Przedstaw rodzaje szkiców kryminalistycznych i zasady ich sporządzania. Przedstaw możliwości wykorzystania nowoczesnych technologii oraz specjalistycznego oprogramowania w trakcie czynności wykonywanych na miejscu zdarzenia.

4.2. BLOK NR II – CZĘŚĆ PRAKTYCZNA**Temat nr 1: Oględziny miejsca zdarzenia, osoby i rzeczy****CELE:** Po zakończeniu tematu słuchacz będzie potrafił:

- omówić sposoby zabezpieczania materiału dowodowego oraz sposoby postępowania z nim,
- przeprowadzić – na podstawie opracowanego założenia – oględziny miejsca zdarzenia, osoby i rzeczy,
- sporządzić dokumentację oględzinową.

Kluczowy punkt nauczania	Czas (w godz. lekcyjnych)	Metoda	Wskazówki do realizacji
1. Oględziny miejsca zdarzenia, osoby i rzeczy	9	ćwiczenia	Opracuj założenia do ćwiczeń. Podziel słuchaczy na 5 grup ćwiczeniowych. Omów zasady postępowania słuchaczy podczas oględzin miejsca zdarzenia, osoby i rzeczy. Poleć słuchaczom przeprowadzenie ww. oględzin. Na podstawie przygotowanych założeń zleć słuchaczom sporządzenie dokumentacji (protokół oględzin, szkic kryminalistyczny) z tych czynności. Przełącz słuchaczom protokoły oględzin, wykonane przez inną grupę ćwiczeniową. Poleć słuchaczom dokonanie rekonstrukcji miejsca zdarzenia na podstawie otrzymanego protokołu oględzin.
2. Omówienie sporządzonej dokumentacji	3	pogadanka	Omów z całą grupą szkoleniową sporządzoną dokumentację oględzinową. Stosuj ocenę kształtującą, wskazując mocne i słabe strony sporządzonej dokumentacji (merytoryczne i formalne).